

realizovati — ali obupati tudi ne smemo. Saj je veliki hrast tudi vzrastel iz malega semena. In če hočemo, da nam sčasom vzraste košato drevo penzijskega kapitala, moramo takšno drevo vsejati ali vsaj vsaditi kot majhno drevce v domačo zemljo.

Ker se je letošnja »glediška akademija« dobro obnesla, želimo v prosep plemenitega namena, da bi se takšna »akademija« vršila redno vsako leto!

— 5 —

Meškove »Slike in povesti« v maloruskem prevodu. V Lvovu izhajajoči časopis »Дѣло« (Djelo) prinaša v maloruskem jeziku »Slike in povesti«, ki jih je bil objavil naš novelist Franc Meško v Knezovi knjižnici »Slovenske Matice«. Prevod je oskrbel pisatelj I. Kuziv. Izvedeli smo, da izidejo Meškovih novelic prevodi tudi v posebni knjigi. A.

»Družba sv. Mohorja«. Od rodoljuba na periferiji smo prejeli naslednje vrstice: S koncem februarja se završuje vpisovanje udov v našo veliko družbo. Odbor je že tudi naznanil, kaj da nam poda prihodnje leto. Pri tem se nam spet vriva misel, ki se je že tolikokrat poudarjala: Ali bo nam družba dala dovolj leposlovnega berila? To vprašanje je za družbo pač najvažnejše, ker je njega povoljna rešitev pogoj, da družba obdrži sedanje visoko število udov, oziroma da se to število pomnoži . . . Svetovalo se je že sl. odboru, naj izdaja tudi prevode. Temu ne bode in ne more biti nasproten nobeden pameten družnik! Morda bi tedaj ne trebalo objavljati povesti, kakršna je »Božji blagoslov«. A mi bi imeli še en nasvet. Po raznih naših časopisih je bilo objavljenih že mnogo stvari, ki bi jih narod bral s slastjo in koristjo, ker so — umotvori. A ne pridejo med ljudstvo. Ali tedaj ne bi bilo primerno, da si družba izposluje od dotičnih pisateljev dovoljenje, da sme te stvari ponatisniti? S tem bi družba nikakor ne nazadovala. Saj dela tako celo »Matica hrvatska« in ta pač zavzema višino, kakršne menda nobeno drugo literarno slovansko društvo. Torej bi ta korak slav. odbora ne bil reakcionaren, reakcionarno bi bilo za sedanje razmere le staro, konservativno stališče . . . Toliko v blagohoten preudarek slavnemu odboru.

»Slovensko umetniško društvo« v Ljubljani napreduje. Društvo šteje že blizu sto članov. Po društvenih pravilih imajo društveniki navadno vsako sredo zvečer v »Narodnem domu« svoj »jour fixe«. Na dnevnem redu so predavanja, petje, deklamacije ter igranje na klavirju in drugih glasbilih. Godbo in petje oskrbujejo večinoma češki profesorji »Glasbene Matice«, petje pa pevci in pevke ljubljanske opere pod vodstvom g. ravnatelja Gerbiča. Društveni odbor s svojim neutrudnim načelnikom, gosp. ces. svetnikom prof. Franketom, si prizadeva storiti vse, da se umetniško društvo utrdi in da ustreza smotru, radi katerega je bilo ustanovljeno. V kratkem izda društveni odbor poziv vsem slovenskim umetnikom, da se pripravijo na prvo slovensko umetniško razstavo, ki se ima vršiti jeseni tekočega leta v Ljubljani. A. A.

† Dimitrij Vasiljevič Grigorovič. Znameniti ruski pisatelj, vrstnik Dostojevskega, Turgenjeva, Gončarova, Nekrasova, je umrl dne 3. januarja [t. l. v 78. letu svoje dobe v Peterburgu.

Povodom njegove smrti piše o njem Jasinskij: »Umrl je Grigorovič — in umrla je doba štiridesetih let. Z Grigorovičem je izgubila sedanja ruska literatura poslednjo živo vez z epoho idej, ki so se pri nas prvič uvedle v zanimivi

formi, brez krepkih, v dušo segajočih oblik. Od takrat so se narodila nova literaturna pokolenja, vstali so in zašli novi literarni velikani, a ime Grigoroviča se je še vedno bleščalo in spominjalo na to, kakšni ljudje so živeli prej in kakšni junaki so delovali na polju naše zavednosti. On sam je bil mlajši junak, manjši otrok velike družine, ki je proslavila Rusijo. Pa on je živel med nami, mi smo ga mogli videti, bil je nositelj tradicij 40tih let, naslednik one slavne dobe. Bil je podoben zadnjemu potomcu znamenite družine, nekdanj bogate, razkošne, izobražene in vplivne. Spominjal je nekoliko na Turgenjeva. Znal je prav tako čudovito in spretno pripovedovati; bil je prav tak gospod; je prav tako ljubil vse lepo; je bil prav tako vljuđen z literarno mladino (nekaterim je bilo to laskanje!); imel je prav take srebrne lase in prav tako je ljubil bivanje za mejo, ne da bi pozabljal domovine.«

D. V. Grigorovič je bil rojen 2. aprila 1822. l. v Simbirsku. Njegov oče je bil vlastelin. Mati je bila Francozinja, hči roalista de Varmona, izdihnivšega ob času revolucije pod giljotino. V petem letu je izgubil očeta. Poslej je živel pod varstvom babice in matere na deželi v skromni vasici. Ženski sta ga vzgojevali francosko. Do osmega leta ni poznal ruske črke. Ruščine se je naučil od domače služinčadi in kmetov. Leta 1830. je prišel v moskovsko gimnazijo. Iz gimnazije je vstopil kot 13leten deček v inženirski zavod, kjer je bila disciplina zelo stroga. Med njegovimi sošolci je bil tudi Dostojevskij, ki ga je seznanil z rusko literaturo. Učil se je slabo, zlasti v matematiki mu ni šlo. Zato je kmalu ostavil ta zavod. Ker je imel veliko veselje do slikarstva, ga je dala mati v »Akademijo umetnosti«. Tu se je seznanil s Ševčenkem, učencem slavnega slikarja Brühlova, poznejšim prvim maloruskim pesnikom. Ljubil je gledališče in poskušal prevajati Moliera. Spoznavši, da nima talenta za slikarstvo, sklenil se je posvetiti ruski lepi knjigi. Vstopil je v gledališko pisarno, kjer se je seznanil z mnogimi znamenitimi možmi. Pričel je zopet prevajati in se poskušati tudi v samostojni produkciji. Prišel je k Nekrasovu, ki je izdajal male brošure. Zanj je napisal »Kos platna«. Prvo njegovo premišljeno delo so »Peterburški šarmanščiki« (1845). — Nato je odšel na deželo k svoji materi in babici. Tu je prišel v dotiko s kmečkim življenjem. Iz kmečkega življenja je napisal svojo prvo umetniško povest »Vas« (1846). Prihodnje leto ji je sledila njegova najboljša povest »Anton Goremyka«. Ž njo je obrnil nase pozornost občinstva in kritike. »Ko prečitaš to pretresljivo povest«, pravi Bjelinskij, »ti nehote silijo v glavo misli žalostne in pomenljive«. Zatem je napisal »Bobylja« (Nemaniča) in svoj prvi večji roman »Stranska pota«. Zanimanje so vzbudili zlasti njegovi »Ribiči« in »Preseljenci«. Med tem je napisal novele »Orač«, »Velika noč«, »Mati in hči« itd. Dobil je mesto tajnika pri društvu za pospeševanje umetnosti in odslej je ostal pri tem društvu, kateremu je posvetil vse svoje moči. Ustanovil je v društvu šole za različne vrste slikarske in upodabljajoče umetnosti, muzej in galerijo slik, ki jih je skupoval po celi Evropi. Tu je našel tolikšno polje, da je za 30 let odložil pero. Šele v osemdesetih letih je pričel na novo pisateljvati. Napisal je »Akrobate radodarnosti« in povestice »Sen Karelina«. Zadnje delo njegovo so »Literarni spomini«, katere je napisal v Weidlingnu pri Dunaju, kamor je zahajal poslednja leta na letovišče. Njegova žena je bila avstrijska Nemka.

Grigorovič je eden izmed onih treh Rusov, ki so odkrili v mužiku človeka in v človeku »podobo božjo«: namreč Turgenjev s svojimi »Lovčevimi

zapiski«, Nekrasov s svojimi grenkimi pesmimi o usodi naroda, Grigorovič s svojimi »Preseljenci«, »Antonom Goremyko« in »Ribiči«. In ravno ti trije so največ pripomogli, da so, kmeta izvlekli iz robstva. — Grigorovič ni poznal tako dobro kmečkega življenja, kakor ga poznajo nekateri novejši »narodniki«, zlasti Gleb Uspensky; bil je »barin«, ki se ni vglobil v narodovo dušo tako globoko kakor L. N. Tolstoj, a bil je nenavadno razvita in fina umetniška narava. Nosil je v sebi ideal harmonije, in vse disonance življenja: napake, beda in krivica, ki se godi ljudstvu, nevednost in zmota, v kateri ljudstvo poginja, — vse to je našlo v njem globok odmev. Ljubil je ljudstvo in harmonično lepoto.

Ivan Prijatelj.

† John Ruskin. Dne 20. januarja je umrl slavni angleški pisatelj John Ruskin, ki se je večinoma pečal z umetniško-filozofskimi vprašanji. S svojimi estetičnimi raziskavanji je globoko vplival na svoj čas; s svojimi mislimi je pomagal čitateljstvu, da je začinjalo prav razumevati slikarstvo in druge obrazovalne umetnosti. Važna je tudi njegova razprava: »Umetnost in morala«. »Ruskin je iskal lepote v dobrem ter je izkušal povedati v prozi to, kar more pravzaprav izraziti le poezija«. Tako sodi o njem neki Amerikanec. **

Deželni jezik kranjski in Valvazor. Kadar govori Valvazor o deželnem jeziku kranjskem, ima vselej v mislih le slovenski jezik. On piše na pr.: »Wazenberg, Schloss und Herrschaft, in der Land-Sprache Dob . . . Unterrein, in der Land-Sprache Podbregam . . . Unter-Erckenstein, Crainerisch Gamille. Yeldes" oder Feldes, Crainerisch Bled". . . Turen an der Laybach, in der Land-Sprach Turèn . . . Sonekh, wird auch Sonek in der crainerischen Sprach genannt . . . Siemitsch in der Land-Sprach Semezkh¹⁾ itd. V Valvazorjevih časih je bil torej slovenski jezik deželni jezik kat' exohén, čeprav so se seveda izobraženci posluževali tuje nam vsiljene nemščine. Takozvanega »drugega« deželnega jezika Valvazor še ne pozna. Na stopinjo drugega deželnega jezika so povišali nemščino tuji birokrati in to proti vsem pravilom zdrave pameti.

Med revijami. Češka »Osvěta« je stopila letos že v svoj 30. letnik. Časopis, ki izhaja že toliko let, mora stati na solidni podlagi. Koliko je »Osvěta« že storila v teh preteklih letih za znanost in beletristiko! Tudi 1. številka letošnjega leta prinaša obilo dobrega gradiva. Vlček in dr. Rieger pišeta politično-zgodovinske članke; prvi objavlja spis »Črez 50 let v puščavi« in se spominja poslednjega na Češkem kronanega kralja Ferdinanda »dobrotljivega«; drugi pa piše »o krajskem zrození pro kralovství české«. Koffner poroča o mirovni konferenci. Vrchlický in Adamek sta objavila nekaj svojih pesmi. Preissová je poslala povest iz koroških krajev. Menih Sava Chilandarec, rojen Čeh, opisuje svoje bivanje na gori Atoški. V. Štech razpravlja o učiteljskih razmerah na Češkem. Zakrej pa poroča o gledišču ter o nekaterih novih knjigah. Na koncu je pridejan še nekak razgled po gospodarstvu, po socialnem stanju ter po politični zgodovini sedanjosti.

¹⁾ »Crainer Cronica«. Des Hochlöbl. Herzogt. Crain topograf-histor. Beschreibung IX. Buch, III. Teil«.

